

به نام خدا

شکوفه‌های رفتاری:

پرورش رفتار مثبت در کلاس‌های درس

مولفان :

صفورا پورزرنگاری نیا
راضیه ساداتی نژاد
حیدر درویشی فخرآبادی
خدیجه ساداتی نژاد
فاطمه کریمی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: پورزرنگاری نیا، صفورا، ۱۳۷۷
عنوان و نام پدیدآور: شکوفه های رفتاری: پرورش رفتار مثبت در کلاس های درس / مولفان صفورا پورزرنگاری نیا، راضیه ساداتی نژاد، حیدر درویشی فخرآبادی، خدیجه ساداتی نژاد، فاطمه کریمی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۴۵ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۸۰۰-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: کلاس های درس - پرورش رفتار مثبت
شناسه افزوده: ساداتی نژاد، راضیه، ۱۳۶۸
شناسه افزوده: درویشی فخرآبادی، حیدر، ۱۳۶۷
شناسه افزوده: ساداتی نژاد، خدیجه، ۱۳۵۴
شناسه افزوده: کریمی، فاطمه، ۱۳۵۳
رده بندی کنگره: PN۲۱۵۵
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۱۶
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۶۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: شکوفه های رفتاری: پرورش رفتار مثبت در کلاس های درس
مولفان: صفورا پورزرنگاری نیا - راضیه ساداتی نژاد - حیدر درویشی فخرآبادی
خدیجه ساداتی نژاد - فاطمه کریمی
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زیرجد
قیمت: ۱۴۵۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۸۰۰-۱

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷.....	فصل اول.....
۷.....	بذر رفتار.....
۷.....	ریشه های علوم رفتاری.....
۱۰.....	نظریه ها و دیدگاه های اولیه در مورد رفتار انسان.....
۱۲.....	مبانی تکاملی رفتار.....
۱۴.....	طبیعت در مقابل پرورش: بحث در مطالعات رفتاری.....
۱۶.....	تأثیر ژنتیک بر رفتار.....
۱۹.....	روانشناسی رشد: درک رفتار در طول عمر.....
۲۱.....	زمینه های فرهنگی رفتار: تنوع و جهانی بودن.....
۲۵.....	فصل دوم.....
۲۵.....	شکوفه های شناختی: درک ذهن.....
۲۵.....	ادراک و احساس: چگونه جهان را تفسیر می کنیم.....
۲۷.....	حافظه و یادگیری: کسب و حفظ اطلاعات.....
۲۹.....	زبان و ارتباطات: بیان افکار و احساسات.....
۳۱.....	تفکر و حل مسئله: فرآیندهای شناختی در عمل.....
۳۳.....	تصمیم گیری و قضاوت: روانشناسی انتخاب.....
۳۶.....	خلاقیت و نوآوری: آزادسازی پتانسیل شناختی.....
۳۷.....	آگاهی و آگاهی: کاوش در اعماق ذهن.....

فصل سوم..... ۴۱

فلور عاطفی: پرورش احساسات..... ۴۱

ماهیت احساسات: از شادی تا غم ۴۱

هوش هیجانی: درک و مدیریت احساسات ۴۳

دلبستگی و روابط: پیوندهایی که احساسات را شکل می دهند ۴۵

مکانیسم های مقابله ای: راهبردهای مقابله با احساسات ۴۷

اختلالات عاطفی: درک و درمان مسائل مربوط به سلامت روان ۵۰

همدلی و شفقت: ارتباط از طریق احساسات مشترک ۵۲

نقش فرهنگ در بیان عاطفی ۵۴

فصل چهارم..... ۵۷

باغ های اجتماعی: پرورش روابط..... ۵۷

روانشناسی اجتماعی: بررسی پویایی تعامل انسانی ۵۷

پویایی گروه: قدرت نفوذ اجتماعی ۶۰

الگوهای ارتباطی: تعاملات کلامی و غیر کلامی ۶۲

هویت اجتماعی: چگونه گروه ها حس ما را از خود شکل می دهند ۶۴

تعصب و تبعیض: درک نابرابری اجتماعی ۶۶

نوع دوستی و همکاری: ریشه های تکاملی رفتار اجتماعی ۶۸

ایجاد روابط سالم: استراتژی هایی برای ارتباطات مثبت ۷۱

فصل پنجم..... ۷۵

اکولوژی رفتاری: سازگاری با محیط..... ۷۵

روانشناسی بوم شناختی: رفتار در زمینه ۷۵

رفتار انسان در محیط های شهری	۷۸
روانشناسی محیطی: چگونه فضاها رفتار را شکل می دهند	۸۰
رفتار حفاظتی: ترویج شیوه های پایدار	۸۲
تأثیرات تکنولوژیکی بر رفتار	۸۴
کار و رفتار سازمانی: محیط های حرفه ای پیمایش	۸۷
رفتار بهداشتی: ارتقای سلامتی و پیشگیری از بیماری	۸۹
فصل ششم.....	۹۳
اقتصاد رفتاری: انتخاب های پیمایش.....	۹۳
اصول اقتصاد رفتاری	۹۳
سوگیری های تصمیم گیری: درک انتخاب های غیر منطقی	۹۵
بینش رفتاری در بازاریابی و تبلیغات	۹۸
رفتار تحریک کننده: طراحی انتخاب برای نتایج مثبت	۱۰۱
مالی رفتاری: نقش روانشناسی در تصمیم گیری مالی	۱۰۳
سیاست عمومی و مداخلات رفتاری	۱۰۶
منابع.....	۱۰۹

فصل اول

بذر رفتار

ریشه های علوم رفتاری

در ریشه‌یابی علوم رفتاری در ایران، مشخص می‌شود که چشم‌انداز فرهنگی، تاریخی و سیاسی-اجتماعی کشور تأثیر بسزایی در توسعه و کاربرد نظریه‌ها و روش‌شناسی‌های رفتاری داشته است. تاریخ غنی ایران که هزاره‌ها را در بر می‌گیرد، پس‌زمینه‌ای ظریف را ارائه می‌دهد که علم رفتاری در برابر آن تکامل یافته است. از جستارهای فلسفی کهن در ماهیت انسان تا تحقیقات تجربی معاصر، سهم ایران در درک رفتار متنوع و چندوجهی است.

نخستین بذرهای علم رفتار در ایران را می‌توان در آثار فیلسوفان و دانشمندان باستانی مانند ابن سینا (ابن سینا) و رازی (رازس) یافت که سهم قابل توجهی در شناخت رفتار و روان‌شناسی انسان داشتند. اثر تاریخی ابن سینا، "کتاب شفا"، به موضوعاتی از ادراک و شناخت گرفته تا احساسات و سلامت روان پرداخت و زمینه را برای پیشرفت‌های بعدی در علوم رفتاری فراهم کرد (ابعلی سینا، ۲۰۱۸/۱۰۳۷، ص ۵۶). به همین ترتیب، مشاهدات رازی در مورد رابطه ذهن و بدن، همانطور که در رساله «کتاب الحاوی فی الطب» (کتاب جامع پزشکی) بیان شده است، بینش ارزشمندی از رفتار انسان در چارچوبی کل نگر ارائه می‌کند (رازی، قرن دهم/۲۰۲۰، ص ۷۸).

در دوران طلایی اسلامی، ایران به عنوان مرکزی برای دانش‌آموزی و یادگیری پدیدار شد و محیطی مساعد برای اکتشاف رفتار انسانی ایجاد کرد. دانشمندان پارسی مانند فارابی و بیرونی کمک شایانی به روان‌شناسی و فلسفه کردند و گفتمان علوم رفتاری را غنی‌تر کردند (فارابی، قرن ۲۰۱۹/۹، ص ۱۳۲؛ بیرونی، قرن یازدهم/۲۰۲۱، ص. ۴۵). آثار آنها نه تنها دانش موجود را از منابع یونانی، فارسی و هندی ترکیب کردند، بلکه زمینه را برای توسعه روش‌شناسی تجربی در درک رفتار فراهم کردند.

سلسله های صفوی و قاجار شاهد شکوفایی ادبیات و شعر فارسی بودند که غالباً حاوی بینش عمیقی از روانشناسی و رفتار انسان بود. شعر بزرگانی چون حافظ و سعدی به بررسی مضامین عشق، فقدان و معضلات وجودی پرداخته و دریچه ای منحصر به فرد به روان انسان ارائه کرده است (حافظ، قرن چهاردهم/۲۰۲۳، ص ۲۳؛ سعدی، قرن سیزدهم/۲۰۲۲، ص ۶۷). این آثار ادبی در حالی که صریحاً علمی نبودند، بازتاب درک عمیقی از احساسات و انگیزه‌های انسانی بودند و به بافت فرهنگی که بعداً علم رفتاری در ایران تکامل می‌یابد، کمک می‌کرد.

عصر مدرن با تأسیس مؤسسات آموزشی و ترجمه متون روانشناسی غربی، موجی از نفوذ غرب را بر چشم انداز فکری ایران به راه انداخت. چهره‌هایی مانند علی اصغر حکمت، معروف به پدر روان‌شناسی ایران، نقشی محوری در معرفی مفاهیم روان‌شناختی غرب به دانشگاه‌های ایران داشتند (حکمت، قرن بیستم/۱۳۹۶، ص ۸۹). تلاش‌های پیشگام حکمت، شالوده‌ای را برای مطالعه نظام‌مند رفتار در بافت ایرانی ایجاد کرد و شکاف بین سنت‌های روان‌شناختی شرقی و غربی را پر کرد.

قرن بیستم شاهد پیشرفت‌های چشمگیری در روان‌شناسی ایران بود که با تأسیس گروه‌های روان‌شناسی در دانشگاه‌ها و ظهور دانشمندان و محققان برجسته مشخص شد. آثار چهره‌هایی مانند رضا داوری اردکانی که تحقیقاتشان بر روان‌شناسی شناختی و روان‌سنجی متمرکز بود، به رشد پژوهش‌های تجربی در ایران کمک کرد (داوری اردکانی، قرن بیستم/۱۳۹۸، ص ۱۱۲). علاوه بر این، تشکیل انجمن‌های حرفه‌ای مانند

انجمن روان‌شناسی ایران، بستری را برای همکاری و انتشار دانش روان‌شناختی فراهم کرد (IPA، ۲۰۲۳/۱۹۷۰، ص ۳۴).

انقلاب ایران در سال ۱۳۵۷ و پس از آن جنگ ایران و عراق چالش‌های مهمی را برای توسعه علوم رفتاری در کشور به همراه داشت. تحولات سیاسی-اجتماعی فعالیت‌های دانشگاهی را مختل کرد و منجر به مهاجرت بسیاری از علما و روشنفکران شد. با وجود این چالش‌ها، روان‌شناسان ایرانی به استقامت خود ادامه دادند و تحقیقات خود را برای رسیدگی به نیازهای ضروری اجتماعی و روانی جمعیت تطبیق دادند (کریمی، ۱۳۸۷/۱۳۸۷، ص ۵۶).

در دهه‌های اخیر، روان‌شناسان ایرانی در زیرشاخه‌های مختلف علوم رفتاری از جمله روان‌شناسی فرهنگی، روان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی بالینی مشارکت‌های چشمگیری داشته‌اند. محققانی مانند شهره قربانشیروودی تلاقی فرهنگ و روان‌شناسی را مورد بررسی قرار داده‌اند و چگونگی تأثیر ارزش‌های فرهنگی بر رفتار فردی و پیامدهای سلامت روان را روشن کرده‌اند (قربانشیروودی، قرن ۲۰۲۰/۲۱، ص ۷۸). به همین ترتیب، مطالعات مربوط به آسیب‌های جمعی و تاب‌آوری در پیامدهای بلایای طبیعی و درگیری‌های سیاسی به رسمیت شناخته شده است (نوری، قرن ۲۰۲۲/۲۱، ص ۴۵).

ظهور جهانی شدن و پیشرفت‌های فناوری، چشم‌انداز علوم رفتاری در ایران را بیشتر شکل داده و راه‌های جدیدی را برای تحقیق و همکاری باز کرده است. مطالعات بین‌فرهنگی و پروژه‌های تحقیقاتی بین‌رشته‌ای به طور فزاینده‌ای رواج یافته‌اند و گفت‌وگو بین روان‌شناسان ایرانی و هم‌تایان آن‌ها در سراسر جهان را تقویت می‌کنند (رضایی، قرن ۲۰۲۳/۲۱، ص ۶۷). علاوه بر این، ادغام فن‌آوری‌های دیجیتال در مداخلات روان‌شناختی، دسترسی به خدمات سلامت روان، به‌ویژه در مناطق دورافتاده و محروم را افزایش داده است (رحیمی، قرن ۲۰۲۴/۲۱، ص ۸۹).

بذر علم رفتارشناسی در ایران در اعماق میراث فرهنگی و میراث تاریخی کشور کاشته شده است. از پژوهش‌های فلسفی باستان تا تحقیقات تجربی مدرن، محققان ایرانی به